

ANKARA KALESİ

MİLLİ HUKUK'TAN EMPERYAL HUKUKA

Prof. Dr. ANIL ÇEÇEN

Geçen aylarda İstanbul'un önde gelen hukuk fakültelerinden birisinin dekanı, bir yayın organına vermiş olduğu röportajında, artık yeni bir hukuka gereksinme bulunduğunu, eski hukuk ile sorunların çözülemediğini, hayatın değiştiğini artık yeni bir dünyanın gündeme geldiğini, bu yüzden geçmişten gelen eski hukuk ile meselelerin çözülmesinin giderek olanaksız bir hale geldiğini açıkça ifade ederken, Türk kamuoyuna ve yasama organına acilen yeni bir hukuk ortaya koymaları için açıktan çağrıda bulunuyordu. Aynı zamanda bir idare hukuku profesörü olan bu genç dekan, başında bulunduğu hukuk fakültesinin bir vakıf üniversitesinin parçası olduğunu, ayrıca Amerikan üniversiteleri ile birleşme ya da ortaklık ilişkilerine girdiğini unutarak, anayasa ve yasalara aykırı olarak gündeme gelen bu hukuk dışı statüden de kurtulmak istercesine, Türk hukuk sisteminin acilen değiştirilmesiyle düze çıkabileceğini hesaplayarak, yerleşik hukuk düzenine ters düşen ya da aykırı bir yapılanma getiren bu gibi yeni durumların yepyeni bir hukuk sistemi ile aşılabileceği umudu içerisine girdiği görülmektedir. Dünyanın süper gücü Amerika Birleşik Devletleri küresel sermaye adına yeryüzü devletlerini denetimi altına almağa çalışırken, üniversiteler üzerinden de bütün eğitim kurumları küresel emperyalizmin istediği çizgiye getirmeyi hedefliyordu.

Bir idare hukukçusuna yakışmayacak derecede ileri giden vakıf üniversitesinin hukuk fakültesi dekanının, öncelikle küresel oluşumlar ve saldırılar karşısında idare hukukunun bittiğini bilmesi ve hiçbir devlet ya da kamu kurumunun kendi başına yasal düzenleme yaparak değişen koşullarda yeni bir idare hukuku yaratamayacağını iyi bilmesi gerekmektedir. Soğuk savaşın sona ermesinden sonra başlayan küreselleşme döneminde her şeyin küresel açılardan ele alındığını ve bu doğrultuda yepyeni hukuk alanlarının ortaya çıktığını, bu alanlarında küresel sermayenin çıkarları ve istekleri doğrultusunda doldurulduğunu iyi bilmesi gerekmektedir. Ne var ki, daha yirmi yıl önce başlatılan uluslararası hukuk girişimleriyle, hem devletlerin hem de yasama organlarının kendi ülkelerinin ya da halklarının ulusal çıkarları doğrultusunda yasal düzenlemeler yapma yetkilerinin ellerinden alındığını da öncelikle anlaması gerekiyordu. Küreselleşme döneminde bütün dünya anayasalarında uluslararası antlaşmaların öncelikle geçerli olduğuna dair yeni ek maddeler konulduğu için, küresel sermaye başta Birleşmiş Milletler olmak üzere bütün uluslararası kuruluşları kullanarak, yeni bir uluslararası hukuk yaratmak ve ulus devletlerin anayasalarını değiştirerek uluslararası sözleşmeler üzerinden ulusal hukukları devre dışı bırakmak gibi bir hedefi gerçekleştirmeye çalıştığının da iyi görülmesi gerekiyordu.

Soğuk savaşın sona ermesiyle beraber, küresel sermaye uluslararası kuruluşlar üzerinden tüm ulus devletleri denetimi altına almayı hedefliyor ve bu doğrultuda gene bu gibi kuruluşlar üzerinden küresel bir hukuku, bütün devletlere dıştan güdümlü bir doğrultuda dayatıyordu.

Dışa açılma adı altında yabancı ülkeler ile dış ekonomik ve siyasal ilişkilere giren ulus devletler, bu doğrultuda dışarıdan gelen taleplere hazır olmağa başlamış ve büyük devletlerin uluslararası ilişkiler üzerinden tüm ülkelere dayattığı bir küresel hukuku ulus devletlerin milli hukukları yerine ikame etmeğe başlamasıyla beraber de, evrensel düzeyde milli hukuklardan küresel bir hukuk düzenine geçiş dönemi başlamıştır. Dünyayı babalarının çiftliğine dönüştürmek isteyen küresel şirketler ve uluslararası tekeller, ulus devletleri kendilerine engel olarak gördükleri için, bu devletlerin

temel dayanak noktası olan milli hukukları devre dışı bırakmağa ve ulusal hukuk düzenleri ötesinde bütün devletleri tek ve ortak bir hukuk yapılanmasına doğru sürüklemeye çalışmışlardır. Şirketlerin çıkarları ve kazançları temel ilke olarak ekonomik yönlendirmede en başta geldiği için, uluslararası alanda da gelişmeler bu doğrultuda ilerlemiş ve sonunda küresel hukuk adı altında tam anlamıyla emperyal bir hukuk düzeninin kurulması aşamasına gelinmiştir. Sömürgecilik dönemlerinde evrensel sömürü düzeni imparatorluk sahibi batılı devletler tarafından yürütülürken, yeni dönemde sömürünün tekeli şirketler ve küresel kuruluşlar aracılığı ile finans kapitalin talimatları doğrultusunda gerçekleştirilmeye çalışıldığı görülmüştür. Hukuk dinlemeyen, devlet düzenlerini tanımayan büyük sermayenin küresel şirketleri önlerini açmak ve bütün dünyayı bir sömürge imparatorluğunun çatısı altında yeni bir yapılanmaya götürmek üzere, milli devletleri ve bunlara bağlı olarak belirli bölgelerde geçerlilik kazanmış olan ulusal hukuk düzenlerini ortadan kaldırabilmenin arayışı içerisinde olmuşlardır.

İkinci dünya savaşı sonrası dönemde, uluslararası ticareti yeniden düzenlemek ve bu doğrultuda gümrükleri kaldırmak üzere gündeme getirilmiş olan Uruguay Round görüşmeleri sonucunda önceleri ortaya bir GATT antlaşması çıkmış ama bu doğrultudaki çalışmalar sonucunda da Dünya Ticaret Örgütü adı altında yeni bir ekonomik uluslararası kuruluş ortaya çıkarılmıştır. Bir anlamda, Birleşmiş Milletlere karşı bir örgütlenme olarak doğan Dünya Ticaret Örgütü, batı blokunun patronluğunda gelişecek bir yeni dünya düzenini ekonomik ilişkiler üzerinden tüm devletlere dışarıdan kumandalı olarak dayatmıştır. Birleşmiş Milletlerde devletler üye olarak yer aldığı için her devletin çıkarlarının korunması bu kuruluşun ana sözleşmesinde yer almıştır. Var olan devletler düzeni çerçevesinde hem devletlerin hem de ulusların çıkarları korunduğu içindir ki, bu kuruluşa Birleşmiş Milletler adı verilmiştir. Britanya İmparatorluğu bir dünya devleti olarak gelişirken devletin adı Birleşik Krallık olarak değiştirilmiş, daha sonraki aşamada ise, Amerika'nın kuzey bölgesinde kurulmuş olan federasyon da Amerika Birleşik Devletleri olarak tanınmıştır. Bu iki siyasal yapılanmadaki birleşmişlik durumu, evrensel bir dünya devletinin oluşumunun ilk aşaması olan Birleşmiş Milletler örgütünün kuruluşunda da sürdürülmüştür. Soğuk savaş döneminin sonuna kadar normal düzeyde gelişmelerde sürekli olarak bir birleşmişlik olgusunun ön planda yer aldığı görülmüştür.

Ne var ki, küreselleşme aşamasına geçildiği noktada ise Dünya Ticaret Örgütü oluşumuna öncelik verilmiş ve bu uluslararası platformda devletler ya da milletler yerine küresel şirketler esas alınmıştır. Daha önceleri bütün dünyayı Birleşik Krallık, Birleşmiş Devletler ya da Birleşmiş Milletler gibi ortak bir yapılanma çatısı altında bir araya getirmeye çalışanlar, yeni dönemde ekonomi üzerinden bir evrensel kuruluş olarak Dünya Ticaret Örgütünü gündeme getirmişler ve bu doğrultuda bütün dünyayı finans kapitalin emrindeki tekeli şirketlerin ya da küresel kuruluşların oyun ve sömürü alanına dönüştürmüşlerdir. Hal böyle olunca, Dünya Ticaret Örgütü Birleşmiş Milletlerin yerini almış, yeni dünya düzeninde insan toplumlarının yönetimi, ulus devletlerin elinden alınarak küresel sermayenin kuruluşlarına ya da onların ulus devletler içinde barınan işbirlikçi ortaklarına bırakılmıştır. Böylesine bir değişim süreci içerisinde devletler devre dışı kalırken, hükümetler uygulayıcı konumundan izleyici durumuna sürüklenmişler, yasama organlarının elinden hukuk yaratma yetkileri alınmış, dışarıdan gönderilen yasa metinleri yerel dillere çevrilerek, her ülkenin parlamentosundan ulusal yasa görünümünde çıkartılarak uygulama alanına aktarılmıştır. Küresel sermaye ne istiyorsa onu uluslararası sözleşmeler aracılığı ile düzenlemiş, anayasa ve yasaları bu doğrultularda dayatmalar ile zorlayarak milli hukuk yerine küresel hukuk görünümü altında bir emperyal hukuka dünya

devletleri zorunlu kılınmıştır. Bu uygulamaları yerine getirenler göreve getirilmiş ya da görevlerini sürdürebilmiş karşı çıkanlar ise hemen tasfiye edilmiştir.

Fransız devrimi sonrasında gündeme gelen batı tipi demokrasilerde sermaye her zaman için perdenin arkasında durarak, dolaylı yollardan siyaseti etkilemek ya da yönlendirmek çabası içerisindeyken, soğuk savaş sonrasında içine girilen küreselleşme döneminde artık sermayenin doğrudan siyasal manevralara girişerek, açık bir hegemonya ya da imparatorluk düzeni arayışı içerisine girdiği görülmüştür. Devletleri ciddiye almayan, devletin başında bulunan siyasetçileri para ve çıkar ilişkileri ile satın alarak kullanan, bu oyunlara karşı çıkan ya da alet olmayanları siyaset sahnesinden dışlayan bir uluslararası çıkar düzeni batı demokrasilerinde yirmi birinci yüzyıla kadar sürüp gitmiş ama küreselleşme ile beraber artık sermaye bulunduğu ülkeye doğrudan müdahale etme ya da hükmetme girişimlerine kalkışmaya başlayarak, kendisinin merkezinde yer aldığı bir tür yeni demokrasiyi sahip olduğu güç ile empoze etmeğe başlamıştır. Yeni demokrasi adı altında aslında hiç de demokratik olmayan yol ve yöntemler gündeme getirilmiş, bütünüyle sermayenin patronu konumundaki para babaları siyasal rejimlerin karar verme mekanizmalarını ele geçirerek, yeni bir tür diktatörlüğün önünü açmışlardır. Karar verme mekanizması küresel şirketlerin eline geçince, anayasa ve yasalar da bunların çıkarları ve istekleri doğrultusunda hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Aslında demokrasi görünümünde tam anlamıyla sermaye egemenliği olarak kapitokrazi biçiminde yepyeni bir yapılanma ortaya çıkarılmıştır. Küresel emperyalizm demokrasileri kapitokraziye çevirirken, milli hukuklar da emperyal hukuk düzenlerine dönüşmüştür.

Çeyrek asır önce ,bütün ulus devletlere dayatılmış olan tahkim kurumu, emperyal hukukun oluşturulmasında ilk adım olmuştur. Küresel şirketler kendi emperyal imparatorluklarının önünü açacak tahkim kurumunu, İsviçre merkezli uluslararası tahkim kuruluşu aracılığı ile bütün dünya devletlerinde örgütlemeye çalışırken, ulus devletlerin ulusal hukuk düzenlerini ve yargı mercilerini atlayarak, doğrudan bir küresel hukuku tahkim kurulunda yer alacak hakemler aracılığı ile yaratabilmenin arayışları içerisine giriyordu. Batının önde gelen büyük firmaları ya da teknelci şirketleri dünyanın herhangi bir ülkesine yatırım yaparken, kendisini ve yatırdığı sermayeyi çok fazla risk etmemek için, kendisini güvence altına alabilecek yolu uluslararası tahkim kurumu olarak görüyordu. Dünya ülkelerindeki yargı kurumlarının böylesine dışa bağımlı yeni bir hukuk düzenlemesine karşı çıkışlarını dengelemek üzere üniversiteleri devreye sokan tahkim girişimi sırasında, hukuk fakültelerinde ders veren bütün öğretim üyeleri uluslararası hakem ilan edilerek ve hakemlik ücretleri bir kaç misli artırılarak üniversiteler küresel düzenlemenin yandaşı konumuna getirilmiş, böylece yargı organlarının devre dışı bırakılma nedeniyle gösterebilecekleri tepkiler karşı dengelemeler yolu ile önlenmeğe çalışılmıştır. Genellikle devletlere karşı açılan hakem davalarında öncelikli olarak küresel şirket güçlü bir hukuk uzmanını hakem olarak tayin etmiş, daha sonra da devletin tahkim kurulundaki hakeminin belirlenmesi sırasında elçilikler üzerinden devletin ilgili birimlerine baskı yapılarak, ilgili şirketin ülkesine yakın bir uzman atanmıştır. Son aşamada, teknelci şirketin çıkarları doğrultusunda belirlenen iki hakem bir araya gelerek üçüncü hakemi de kendi doğrultularında belirleyince, üç kişilik tahkim kurulu, genel olarak küresel şirketlerin çıkarlarını koruyarak büyük paralar kazanmışlardır. Ama bu sırada olan devletlerin ve ulusların çıkarlarına olmuş ve bunlar her zaman için göz ardı edilmişlerdir. Tahkim uygulamasının başlamasından bu yana geçen çeyrek asırlık dönem boyunca bütün dünya devletlerinde tahkim kurulları devletlerin aleyhine ve şirketlerin lehine kararlar çıkartarak, milli hukukun tasfiyesine ve yerine emperyal bir hukuk düzeninin getirilmesine aracı olmuşlardır. Bugün bazı ulus devletlerin teker teker iflas etme aşamasına getirilmesinde, milli hukukları devre dışı bırakan **uluslararası tahkim** uygulamalarının önde gelen bir yeri vardır.

Tahkim, devletin mahkemelerini ve yargıçlarını dışlarken, küresel şirketlerin avukatlarına hakem görünümünde iş yaratmış ve işbirlikçi hukuk kadrolarının fazlasıyla zenginleşmesine aracı olurken, devletlerin büyük davaları yitirmesine ve bu yüzden ulus devletlerin çıkarlarına fazlasıyla zarar vermiştir. küresel şirketlerin çıkarları yandaş hukukçular ile güvence altına alınırken, dünya halkları ve ulus devletler milli hukukun dışına düşürülerek hak ve çıkarlarını savunmalarına izin verilmemiştir.

Küresel şirketlerin çıkarları anlaşmazlık halinde tahkim kurumu aracılığı ile güvence altına alınırken, normal koşullarda da tekelci firmaların güven içinde çalışmalarını yürütebilmeleri için bir çok yasa tümüyle değiştirilmiştir. Medeni kanun, Ticaret Kanunu, Ceza kanunu, Usul kanunu gibi temel yasalar bütünüyle değiştirilirken, ekonomik ve dış ilişkilerde gündeme gelebilecek bütün özel durumlar için farklı yasaların çıkartılmasına öncelik verilebilmiştir. Devletin yerine şirketlere öncelik veren, halkın ulusal çıkarları yerine patronların özel çıkarlarına üstünlük tanıyan yasal değişiklikler temel yasalara alındığı gibi diğer bütün yasal düzenlemelerde de aynı doğrultuda düzenlenebilmiştir. Küresel sermayenin güdümündeki medya ve basın organları bu gibi değişikliklerin yapılması doğrultusunda sürekli olarak aynı doğrultuda yayınlar yapmış, parayla satın alınan bazı basın mensupları, uzmanlar ve bilim adamları halk kitlelerinin yanılmasını sağlayacak düzeyde yanlış bir kamuoyu oluşturulması sürecine papağan konumunda eklenilebilmiştir. Sürekli olarak küresel şirketlerin talep ve çıkarları doğrultusunda yazıp çizen ya da konuşan yandaş kadrolar ülkelerinin çıkarlarını bir yana bırakarak hareket etmişler, küreselleşme adı altında bütün dünyada geçerli kılınmak istenen yeni sömürgecilik düzeninin taşeronları konumuna gelmişlerdir. Bilimin bittiği, doğru haberin ortadan kalktığı bir aşamada, masa başında hazırlanan yalan ve gerçekdışı haberler ile kamuoyu aldatılmış ve böylesine olumsuz bir ortamda bazı bilim adamları ülkenin ve halkın ulusal çıkarlarına ters düşerek emperyalizmin çevirdiği filmin adamları haline getirilmişlerdir. Yasalar artık halk için değil ama şirketler için çıkartılmış, dünya halklarının bu yüzden büyük bir zarara ve sömürüye sürüklenmesine tepki gösterilmeyerek seyirci kalınmıştır. Dünya Bankası, IMF ya da Dünya Ticaret Örgütü gibi küresel ekonomi kuruluşlarının hazırlamış olduğu tek tip formlar kullanılmış, onların hazırlamış olduğu yasa metinleri gece yarısı hiç tartışılmadan uykulu gözlerle meclislerden yasa olarak geçirilmiştir. Dışarıdan gönderilen bütün yasa tasarıları hemen çevrilerek meclisin gündemine alınmış, ama ulus devlet merkezindeki uzmanların hazırladığı hiçbir yasa metni genel kuruldan geçerek yasalaşma şansını elde edememiştir.

Hukukun temelinde siyasetin yatması ve siyasal alanda ortaya çıkan bütün denge değişikliklerinin beraberinde getirmiş olduğu güç kaymalarının, yasa metinlerine yansımaları dikkate alınırsa, hegemonik düzeni ele geçiren her siyasal güç ya da bunun arkasındaki esas merkez olarak büyük ekonomik güç ya kendi çıkarını yasa olarak dayatır ve siyasetin finansmanı üzerinden teli aldığı siyasal kadrolar aracılığı ile isteklerini yasalaştırır ya kendi kontrolü altına aldığı küresel medya ve basın organları aracılığı ile isteklerinin yasalara ve hukuk düzenine aktarılmasını sağlamağa çalışır. Bu durumda halkın gereksinimleri doğrultusunda yasa metinlerinin hazırlanması ya da ülkenin ulusal çıkarları doğrultusunda yeni yasal düzenlemelere kavuşulması giderek imkansız bir hale gelmektedir. Özellikle, yeni dönemde kurulmuş olan iş adamları dernekleri küresel merkezlere bağlı olarak çalışmalarını yürütmekte ve hem küresel ekonomik sistem hem de kendi çıkarları doğrultusunda medyayı kullanarak, siyasal partileri baskı altına alarak, gerekirse siyasal iktidarları tehdit ederek yasaların çıkarları doğrultusunda çıkmasını gerçekleştirmeğe çalışmaktadırlar. Bir anlamda iş adamı derneklerinin küresel sermayenin desteği ile iktidar olduğu gibi bir durum ortaya çıkmakta, genel seçimlerde siyasal iktidarlar değişse ya da yeni partiler başa geçse de, iktidar gene iş adamı derneklerinde kalmakta ve onların dayattığı çıkarlar doğrultusunda bütçeler hazırlanarak, yasama

çalışmaları yönlendirilmektedir. Bu nedenle artık eskisi gibi demokrasiden ya da cumhuriyetten söz edebilmek giderek zorlaşmakta ve emperyalizm kendi hukukunu tüm ulus devletler üzerinde geçerli kılabilir. Tam anlamıyla bir zenginler yönetimi, küresel dayatmaların öne çıkardığı emperyal hukuk düzeni sayesinde kurulabilmektedir.

Ulus devletlerin yıllar boyunca geliştirdiği milli hukukların kişi ya da kurumlara sağlamış olduğu statüler yeni dönemde bozulmakta, herkesin içinde bulunduğu statülere el atılırken, toplumun içinde bütün kamu düzeni yapılanması yerinden oynatılmakta, statü hukuku yerine sözleşmeye dayalı bir hukuk düzeni getirilmeye çalışılmaktadır. Devletin kadroları içinde yer alan statü sahibi personelin sahip oldukları hukuksal yapı tümüyle bozulmakta, şirketler üzerinden çeşitli kadrolar kamu hizmetlerinde görevlendirilerek, kamu hizmetlerinin statü sahibi kalıcı kadrolar ile değil ama sözleşmeli geçici statüdeki personel tarafından yürütülmesi düşünülmekte ve bunun sonucunda da kamu hizmeti gören çeşitli kamu kurumlarının sahip oldukları kalıcı kadroların dışlanmasıyla dışa karşı daha zayıf bir konuma sürüklenmeleri hedeflenmektedir. Sözleşmeli statünün geçici olması nedeniyle kamu hizmeti gören kadrolara yeterince güvence getirememesi yüzünden, bir çok kamu hizmetinin düzenli olarak yürütülmesi mümkün olamamakta, geçici sözleşmeli personelin bilgisi ya da subjektif tutum ve davranışlarıyla kamu hizmetlerinin yürütülmesinin önü açılarak, kamusal alanda objektifliğin ve kalıcılığın önü kesilmektedir. Bu durumda, ulus devletlerin temelinde yer alan kamu düzenleri bozulduğu için, devlet yapılarının geleceğe dönük kurumsallaşması da artık geride kalmakta ve böylece küresel şirketlere karşı direnemeyecek daha zayıf bir devlet düzenine geçiş süreci öne çıkarılmaktadır. Keyfi ve subjektif koşullara göre düzenlenen sözleşmelerin, kanun ve yasal düzenlemelerle düzenlenmiş olan kalıcı ve kurumsallaşmış statü hukukuna ters düştüğü açıkça görülmekte ve ulus devletlerin tasfiyesi bu açıdan da tamamlanmağa çalışılmaktadır.

Hukuk alanında her zaman için değişim daha iyi ve gelişmiş bir düzene sahip olabilmek düşüncesiyle gündeme gelmiştir. Ne var ki, küreselleşme döneminde gündeme getirilen hukuksal değişiklikler de, geçmişte görülen bu daha iyi ve gelişmiş yakalama çabasının değil, aksine küresel şirketlerin giderek var olan devlet düzenleri üzerinde baskılarını daha fazla artıracak ve yeni koşullarda şirketlerin çıkarlarını daha iyi koruyarak çok daha fazla kazanç elde etmelerini gerçekleştirecek ekonomik adımların atılması için çabalar gösterildiği anlaşılmaktadır. Devlet anayasalarında düzenlenmiş olan egemenlik gücünün kullanılması sırasında, yasama organının ötesinde başka türlü kurum ve kuruluşlarında devreye sokulmak istenmesi, sermayenin belirleyici gücünü artırmaktadır. Egemen sermaye güçleri kendi çıkarları doğrultusunda yeni düzenlemelere başka kurumlar aracılığı ile yöneldikleri aşamada, halk egemenliğinin temsilcisi olan parlamentolar işsiz kalmakta ya da giderek göstermelik bir kurum haline gelerek rejim içerisindeki güç merkezi konumlarını ellerinden kaçırmaktadırlar. Özellikle devletten koparılan bazı kamu kurumları yerine, bazı özerk sektör kurumlarının oluşturulmasıyla her sektörde küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda hareket edecek ve ülkedeki büyük sermaye şirketlerinin yönlendirmesi doğrultusunda sektörel düzenlemeler yapabilecek, bir yeni yapılanmanın önü açılmaktadır. Ekonomik kamu kurumları sektör bazında oluşturulurken, halk kitlelerinin ya da ulus devletlerin çıkarları devre dışı bırakılmakta ve küresel sermayenin çıkarları doğrultusunda hareket eden uluslararası ekonomik kurumların aldığı kararlara öncelik vererek onların doğrultusunda hareket etmeye dikkat edilmektedir. Bu özerk kuruluşlar nedeniyle ulus devletlerin kendi ekonomilerini yönetme yetkileri anayasalara aykırı bir biçimde ellerinden alınmaktadır. Tekelci şirketlerin temsilcilerinin özerk kurumların yönetimine getirilmesiyle beraber, küresel sermaye çeşitli sektörleri kendi oyun alanları haline dönüştürebilmektedir.

Kapitalizmin küreselleşerek tekelci bir aşamaya geldiği son dönemde sadece klasik malların üretimi değil ama aynı zamanda eğitim ve sağlık da dahil olmak üzere hizmetler alanında kapitalist üretim modeli işlemeğe başlamıştır. Küresel sistem her türlü mal ve hizmet üretiminde kapitalist bir tekel şirketini öne çıkarmaktadır. Petrol, silah, otomotiv, gibi üç büyük sektörde öne geçen küresel şirketler sahip oldukları çok büyük sermaye gücü ile bütün dünya işlerinin yeniden kendi istedikleri gibi düzenlenmesini istemektedirler. Tekelci dönemde sermaye en üst düzeyde birikim sağlayarak yoğunlaşırken, bütün alanların piyasaya bağlı kılınması ve piyasanın oluşumuna göre bütün işlerin yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu durumda, parlamentoların ötesinde özel olarak belirli alanlarda hukuk yaratıcı özerk ve bağımsız kamu kurumları devreye sokularak, halk iradesinin ötesinde bir sonuca varmak için çalışılmaktadır. Anayasal demokrasilerin kurallarına uygun olarak halk temsilcilerinden seçilmiş olan parlamentoların görevlerini yapmalarına izin verilmemekte, ekonominin sektörleri meclis ve hükümetin elinden alınarak, küresel şirketlerin temsilcilerinden oluşan özerk kurumların yönetimlerine bırakılarak, ulusal ekonomilerde milli hukukun geçerli kılınması önlenmekte şirket temsilcileri üzerinden küresel ekonomiye uygun bir emperyal hukuk geçerli kılınmaya çalışılmaktadır. Devletlerin elinden ekonomileri alınırken, ekonomi üzerinden yeni bir dünya düzeni finans kapital merkezli olarak kurulmağa çalışılmaktadır. Bu gelişmeye uygun bir hukuk arayışı giderek tırmanmış ve buna uygun yeni yasal düzenlemeler çeşitli dönemlerde gündeme getirilmiştir.

Milli hukuktan emperyal hukuka geçerken, torba yasalar adı altında yeni bir yasal düzenleme türü oluşturulmuştur. Yasama tekniğine tamamen aykırı düşen torba yasalar ile Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devleti olmaktan çıkartılarak, küresel şirketlerin dıştan dayatmalar ile müdahale ettiği bir oyun alanı biçimine dönüştürülmüştür. Bir gecede çıkan torba yasa ile yüzden fazla kanunda değişiklik yapıldığı için uygulamada büyük karışıklıklar ortaya çıkmakta, torba yasanın numarası ile bir yasa değişikliğini inceleyebilmek çok zorlaştığı için, belirli alanları düzenleyen sektörel yasalardaki değişikliklerin bütünüyle izlenebilmesi giderek mümkün olmaktan çıkmaktadır. Yıllarca çıkan yasalar tarih ve sayılarına göre düzenli olarak incelenebilirken, torba yasaların getirdiği yeni düzen ile tarih ve sayılara göre yasaların incelenmesi ortadan kalkmakta, yerine tam bir keşmekeş geldiği için yasaların içinden çıkmak mümkün olamamaktadır. Hukuk ve yasa güvenliğine ters düşen torba yasaların sürekli olarak gündeme getirilmesinin ana nedeni, küresel şirketlerin olur olmaz isteklerinin hukuk düzenine monte edilmeğe çalışılmasıdır. Genellikle gece yarısı meclis gündemine getirilen torba yasalar aracılığı ile şirketlerin istekleri devreye sokulmakta ama hangi yasanın hangi maddesinin değiştiği karışıklığa getirildiği için doğru dürüst tartışma olamamakta, parlamentolar bu yüzden denetim işlevini yerine getirememektedir. Torba yasalar aracılığı ile kritik yasalarda önemli değişiklikler gerçekleştirilirken, halkın gözünden önemli konular kaçırılmaktadır. Torba yasaların karışık içeriği yüzünden, yeni getirilen maddeler ilgili oldukları yasalar çerçevesinde ele alınamamakta ve bu yüzden tartışmalar ve kamu oyuna yansımalar zayıf kalmaktadır. Bu durumdan da emperyal güçler ve küresel şirketler yararlanarak ulusal çıkarlara aykırı düşen yeni yasa maddelerini halk kitlelerinin gözünden kaçırabilmektedirler. Devletler ekonomilerini kontrol edemez hale düşerken, halk kitleleri de küresel şirketlerin emperyalizmi karşısında ulusal çıkarlarını savunamaz bir aşamaya doğru sürüklenmişlerdir. Tekelci şirketler devletlerin kendi kamu düzenleri doğrultusunda yeni düzenlemeler getirmesine karşı çıkarken, meydana gelen bu boşluğu kendileri doldurarak ekonomi üzerinden bir küresel imparatorluk düzeni oluşturabilmenin arayışı içerisinde olmuşlardır. Şirketler devletlerin elinde sadece güvenlik, adalet ve savunma kurumlarının kalmasını gerisinin bütünüyle piyasa düzenine uygun bir duruma getirilmesini açıkça istemektedirler.

Milli hukuku ulus devletlerin elinden alma sürecinde bazı başka uygulamalara da yer verilmektedir. Özellikle ombudsman, arabuluculuk tıpkı tahkim kurumu gibi son yıllarda fazlasıyla öne çıkarılmaktadır. Devletin bütün hukuk makamlarını devre dışı bırakacak bir ombudsmanlık kurumu, kamu hakemliği adı altında devreye sokulmakta, herhangi bir hukuki sorun ile karşılaşan vatandaşlar, anayasal düzeni uygun bir biçimde devletin milli hukukunu uygulamakta olan yargı mercilerine gideceğine, ombudsman konumundaki kamu denetçisine giderek özel ya da kişisel bir hukuk uygulaması arayışı içerisine girmektedir. Devletin hukuk sistemini bozan, çeşitli alanlarda ikilemelere yol açan, yaptırım gücü az olan bir kamu denetçiliği ile, hukuk sorunlarını çözmenin mümkün olmadığı son dönemlerdeki uygulamalar ile belirlenmiştir. Küreselleşmece kesimlere hoş görünmek üzere gündeme getirilen kamu denetçilerinin, geleneksel denetim mekanizmalarının bozulduğu bir aşamada yeterince denetim yapabilmesi çok zor görünmektedir. Tek başına çalışan bir kamu denetçisinin, bir insan olarak sübjektif duygularından kurtulması mümkün olamayacağı için ombudsmanlık kurumu, hukukun birliğini ve bütünlüğünü bozan bir yeni uygulamadır. Şimdiye kadar, hukuk düzeninde karışıklık yaratmanın ötesine gitmediği dikkate alınırsa o zaman, denetimde yeniden eski geleneksel denetim mekanizmalarına ve teftiş kurullarına dönmenin, ulus devlet düzenlerinin küresel saldırılara karşı korunabilmesi açısından zorunlu olduğu görünmektedir. Teftiş kurullarının gücünün artırılması ile milli hukuk düzenlerinin daha güçlü bir biçimde korunabilmesi sağlanabilecektir. Piyasadan önce, devletin birliği ve bütünlüğü kamu denetçilerinin kişisel yaklaşımları değil ama teftiş kurullarının objektif denetimleri ile korunabilecektir.

Son zamanlarda ortaya çıkan arabuluculuk kurumu da gene milli hukukların devre dışı bırakılmasında etkili olan bir yöntemdir. Vatandaşların hak aramak üzere devletin milli hukukunun uygulandığı mahkemelere gitmesini önleyecek arabuluculuk kurumu eski yargıçlar ya da deneyim sahibi eski avukatlara arabulucu rolü vermekte ve tarafların avukata gider gibi arabulucuya gitmesiyle beraber, arabulucunun vereceği karar ile uyuşmazlık çözüme bağlanmaktadır. Arabulucu, bir hakim gibi olayı inceleyecek, araştırarak ve karara bağlayarak tarafların mahkemelere gitmesini önleyecektir. Mahkemelerin yüksek iş potansiyelini azaltmak üzere getirilen arabuluculuk kurumu ile, tıpkı tahkim ve ombudsman kurumlarında olduğu gibi milli hukuk devre dışı bırakılarak emperyal hukukun önü açılmak istenmektedir. Alternatif hukuk yaratma çabaları milli hukukları devre dışı bırakırken, piyasa odaklı küreselleşmenin üç kurumu olarak ***tahkim, ombudsman ve arabuluculuk*** öne çıkarılarak emperyal hukuka geçiş gözlerden kaçırılmak istenmektedir. Milli hukuk, uyuşmazlıkları anayasa ve yasalar doğrultusunda ulusal çıkarlara uygun bir çizgide çözüme bağlarken, alternatif hukuk uygulamaları milli hukukların ötesinde piyasa merkezli küresel hukuku emperyal bir doğrultuda dıştan güdümlü olarak devreye sokmaktadır. Bu aşamada uyuşmazlığa sürüklenen taraflar arasında değil ama ulus devletler ile küresel şirketler arasında ciddi bir arabuluculuk uygulamasına gereksinme vardır.

Şimdiye kadar milli hukuku ortadan kaldıran yerine piyasa odaklı emperyal hukuku getiren düzenlemelerin arkasındaki sömürgeci zihniyet artık iyice anlaşılmiştir. Bu yüzden bütün dünya devletlerinde küresel sermayeye karşı tepkiler ve karşı koyma hareketleri yükselmektedir. Önümüzdeki dönemde halk kitleleri kazanılmış haklarını koruyabilmek üzere öne çıkacak, ulus devletler de ellerinden alınmış olan ekonomilerini yeniden ele geçirerek ülkelerinin ulusal çıkarları doğrultusunda yeniden milli hukuku geçerli kılabilirler üzere harekete geçeceklerdir. Aksi takdirde büyük yıkımlar ve iflaslar gündeme gelebilir ve dünya sistemi çökebilir. Milli hukukun yeniden uygulanmasıyla çöküşler önlenilecek ve emperyalizm sona erecektir.